

Druhé setkání výzkumného týmu projektu GILDED a poradní skupiny proběhlo v Českých Budějovicích 14. 1. 2010. Členové expertní skupiny byli seznámeni s některými výstupy z předcházejícího setkání, s průběžnými výsledky výzkumu a zúčastnili se diskuse o dalším postupu ve výzkumu.

Průběžné výsledky výzkumných rozhovorů

V rámci výzkumného projektu GILDED bylo provedeno v létě 2009 v České republice 45 rozhovorů na téma spotřeby energie a vnímání klimatických změn. Obdobné rozhovory proběhly i v ostatních státech, ve kterých probíhá výzkumný projekt GILDED (Skotsko, Nizozemí, Německo a Maďarsko). Následující text obsahuje stručné shrnutí některých výsledků.

Témata a respondenti

Celkem proběhlo 45 rozhovorů s respondenty ze 3 lokalit :

město (České Budějovice)

venkov (respondenti v bývalém okrese České Budějovice)

srovnávací území (Praha)

Hlavními tématy rozhovorů bylo vnímání klimatických změn, obecné názory na energetickou problematiku a vlastní spotřeba energie v domácnostech respondentů. Vlastní spotřeba energie v domácnosti zahrnovala nejen energii nutnou k topení a elektřinu, ale i energii zprostředkovaně využívanou při různých činnostech členů domácnosti.

Průběžné výsledky

Energie je chápána jako samozřejmost, jako něco bez čeho si již lidé nedovedou své životy představit. S tím souvisí také občas se vyskytující „právo na spotřebu energie“, přesvědčení o možnostech svobodné spotřeby.

Klimatické změny jsou respondenty chápány nejčastěji jako jev, který je sice zčásti přirozeným cyklem, ale ke kterému lidé svou činností přispívají a zvětšují jej. Klimatické změny jsou velmi často vnímány v širším kontextu znečištění životního prostředí. Dalšími významnými problémy jsou především znečišťování vody a nadměrná produkce odpadů.

Velká většina respondentů konstatovala, že náš způsob života je velmi plýtvavý a že je třeba šetřit energií. Lidé dávali najevo, že jsou připraveni k určitým změnám, které by vedly k úsporám energie. Tyto změny můžeme označit za spíše mírné (užívání energeticky úsporných spotřebičů, zhasínání v prázdných pokojích, atd.), není velká vůle činit nějaké zásadní změny.

Možné řešení nadměrné spotřeby energie spatřují lidé v kombinaci pozitivní motivace a výchovy, na straně jedné, a finančních a legislativních kroků na straně druhé. Úspora energie by měla být nějakým způsobem oceněna a stát by měl dohlížet na dodržování zákonů a omezení. Role institucí (stát, kraj, obec) je vnímána jako velmi důležitá, nicméně je trochu problematická.

Překážky v řešení problému nadměrné spotřeby energie spatřují respondenti často v obecných lidských vlastnostech (lenost, pohodlí, nezáměr), zde by měl stát motivovat a dohlížet na dodržování pravidel. Další často zmiňovanou překážkou je ovšem samotný stát, respektive jeho představitelé, kteří jsou součástí tzv. elit. Často se objevuje nedůvěra ve snahu společenských elit cokoli změnit, stejně tak se objevuje i nedůvěra vůči jakýmkoli autoritám obecně. Kritizován byl i přehnaný ekologismus některých představitelů moci, stejně jako jejich pokrytectví.

Srovnání města a venkova

Zajímavou součástí výzkumu byla otázka na srovnání spotřeby energie ve městě a na venkově. Zde ji interpretujeme podle lokalit respondentů.

Dotazovaní z Českých Budějovic často uváděli, že venkovské oblasti mají nižší spotřebu energie, především kvůli jiným podmínkám života na venkově. Další častá odpověď poukazovala na fakt, že nezáleží na místě bydliště, ale na konkrétních lidech a jejich životním stylu.

U dotazovaných žijících na venkově se jasně definují dvě skupiny odpovědí, jedni tvrdí, že nižší spotřeba je na venkově, druzí, že ve městech. U obou případů je to zdůvodňováno odlišnými podmínkami života ve městě či na venkově (možnosti topení, nákladnost dopravy, veřejné osvětlení, atd.).

Naproti tomu u dotazovaných respondentů žijících v Praze jasně převažoval názor, že lidé žijící na venkově mají nižší spotřebu energie, jednak kvůli odlišným podmínkám, ale i proto, že jsou šetrnější. Přesvědčení o šetrnějším životním stylu venkova byl u pražských respondentů mnohem jasněji zastoupen než u respondentů ze zbylých dvou skupin.